

«L'Ebre va ser la solució per a l'abastament d'aigua del Pinell»

Entrevista

Antònia Serres. Entre els últims treballs d'aquesta autora i estudiosa del territori hi ha la història del subministrament d'aigua del seu municipi, a la Terra Alta

ANTON MONNER
PINELL DE BRAI

Antònia Serres, filla del Pinell de Brai, és mestra llicenciada en Geografia i Història per la Universitat de Barcelona. Ha treballat a l'ensenyament des de l'any 1968 fins el 2005 a Barcelona. Des del 1995 es va reintegrar al món de la cultura del seu poble nadiu i formant part de l'Associació Cultural del Pi del Broi. Participa en el Consell de redacció de la revista *Fatumer* on hi ha col·laborat en el 118 números publicats. L'any 1999 es va incorporar al Centre d'Estudis de la Terra Alta. Ha organitzat diferents exposicions fotogràfiques a les Terres de l'Ebre i publicat 8 llibres d'història, costumisme, geografia i lingüística.

Al Pinell, de tota la vida sempre hi va haver problemes d'aigua potable per abastar-se els seus habitants. Com i d'on la portaven a casa?

Amb l'augment de població de finals del segle XIX, l'aigua de les cisternes i de les bassetes distribuïdes per tot el terme no era suficient per abastir la població, que va arribar a 2.007 habitants l'any 1910. La solució fou portar l'aigua de l'aiguaneix de la finca del Broi de Marcel·la, situada a uns 3,5 km del poble. Cap a 1870 (data que figura a l'escut de la Font de la Plaça), l'Ajuntament i el propietari arribaren a un acord per conduir l'aigua sobrant de la finca fins el Barranc dels Estolls i més endavant van continuar la canalització fins al poble, a la font actual de la plaça. Durant els anys 20, l'Ajuntament renovà la conducció i construí el dipòsit del Calvari, inaugurat l'any 1929. Van posar aixetes a la font, de manera que ja no hi va haver més aigua sobrant. Aquesta font va proveir d'aigua al poble fins l'any 1964, que va arribar la conducció d'aigua de l'Ebre.

Quan es va fer la primera temptativa per solucionar l'abastament?

L'arribada de l'aigua va suposar una gran millora, sobretot per les dones que, amb un ruquet, uns esgadells, i quatre cànters, havien

Antònia Serres, amb el poble del Pinell de Brai al fons. FOTO: JOAN REVILLAS

“**«Anar a l'aigua va ser sempre una tasca de les dones i, a l'estiu, quan la font rajava poc, havien de fer llargues cues per poder omplir els cànters»**

d'anar fins a unes piques situades al barranc de l'Estolls per traslladar a casa uns 48 litres d'aigua. Les dones tindrien l'aigua més prop de casa, però durant 37 anys encara l'haurien de carregar amb un cànter de 12 litres. Anar a l'aigua era una tasca més de les dones i a l'estiu, quan la font rajava poc havien de fer llargues cues i esperar fins que tocava la tanda. Aquest era un lloc com el safareig per fer petar la xerrada i

assabentar-se de les noves del poble. A vegades l'escassetat de l'aigua obligava al racionament d'un cànter d'aigua per persona. La tanda passava d'un carrer a l'altre i al crit de: A l'aigua! les dones havien d'interrompre qualsevol treball per agafar el cànter i anar cap a la Plaça.

L'abastament del riu Ebre va ser el definitiu?

La solució a aquest problema periòdic era fer arribar l'aigua de l'Ebre. Les obres van començar l'any 1961. Van permetre l'elevació de l'aigua des d'un pou situat a la finca de Juanito de la Vall de Benifallet fins al dipòsit del coll de les Raboses, a uns 200 metres de desnivell i, a 2.350 m de distància, amb un pressupost de 2.200.000 ptes. aportades 1.400.000 per l'Estat i 800.000 per l'Ajuntament i els veïns, mitjançant una contribució especial, segons el líquid imposable i les «peonades» dels homes de 18 a 55 anys, que es tornaven per treballar a l'obra. Van realitzar 18 peonades cadascú i sinó podien, havien de pagar 100 pessetes de jornal. El problema de l'aigua

s'acabaria l'any 1964. Per les aixetes de la Font sortia l'aigua del riu Ebre i dos anys més tard ja arribaria a les aixetes de cada casa.

El Pinell va ser el primer poble que van regar el seu terme amb l'aigua de l'Ebre. Ha estat una solució per als pagesos poder regar les finques.

Durant gairebé un segle, solucionar i millorar el subministrament d'aigua ha estat una preocupació dels governs municipals i la principal inversió econòmica, si tenim en compte les obres, iniciades pel Departament d'Agricultura l'any 1994, per regar 649 hectàrees del terme. A principi de 1998, quatre anys després d'inici de les obres, encara no es podia regar tot i que mentre es feien les proves de reg algunes finques ja tenien aigua i regaven. Oficialment es va començar a regar l'any 2000 i l'any 2002 l'empresa Cassa es va fer càrrec de la distribució, manteniment i administració del reg del Pinell. Però diversos problemes en la instal·lació de les canonades, han obligat en part a canviar-les, i a encarir el cost de l'obra.